א גוט מארגן. פרייטאג ערב שבת קודש פרשת תולדות, ג׳ כסלו תשפ״ז. א פרייליכן, לעכטיגן און געבענטשטן גוט מארגן; א פרייליכן, לעכטיגן און געבענטשטן טאג; א פרייליכן, לעכטיגן און געבענטשטן ערב שבת קודש; א פרייליכן, לעכטיגן און געבענטשטן שבת קודש; און א פרייליכן און לעכטיגן געבענטשטן תמיד.

דער היינטיגער שיעור ווערט געלערנט לעילוי נשמת מרת זיסל בת יחיאל הלוי עליה השלום, תהא נשמתה צרורה בצרור החיים, זי זאל זיין א מליצה יושר פאר די גאנצע משפחה. זי האט געלעבט א לעבן פון חסד, א לעבן פון אמונה, א לעבן פון שמחה, א לעבן פון הכנסת אורחים, און א לעבן פון זיך אוועקגעבן מיט איר גאנצן וועזן פאר אנדערע אידן, פאר׳ן הייליגן באשעפער, און פאר די מסורת האבות. זי האט גארנישט געדארפט פאר זיך, זי האט געלעבט מסתפק במועט און מקיים געווען דעם ענין פון ווייזן א פנים מאירות פאר יעדעם איינעם. זי איז געווען פול מיט אמונה, שלום, בטחון און שמחה, שטענדיג געזאגט ״אני שמח בחלק שלי״, א ריכטיגער מוסטער פון א פארצייטישע פרוי. דער הייליגער באשעפער זאל העלפן זי זאל זיין א מליצה יושר פאר די גאנצע משפחה, אמן כן יהי רצון.

ביישטיין נסיונות: די מעשה פון ייטב לב און רבי ר׳ הערש רימינאווער

דער הייליגער סאטמארער רבי זכר צדיק וקדוש לברכה האט דערציילט: דער הייליגער ייטב לב פלעגט פארן קיין רימינוב אויף ל״ד בעומר, די יארצייט פונעם הייליגן רבי ר׳ מענדעלע רימינובער, וואו אסאך צדיקי הדור פלעגן זיך צונויפקומען. עס איז געווען א גרויסער קיבוץ פון אידן, צדיקים, גדולים וטובים.

איין יאר נאך מנחה איז דער ייטב לב געגאנגען שפאצירן מיט זיין מחותן רבי אליעזר דזשיקאווער (רבי אליעזר דזשיקאווער׳ס זון, דער ראזוואדאווער רב, איז געווען אן אייידעם ביים ייטב לב). זיי האבן דארט געשמועסט דברים העומדים ברומו של עולם אין תורה, עבודה און יראת שמים, און אזוי שפאצירנדיג האבן זיי זיך דערווייטערט פונעם בית המדרש.

אינדערצווישן האט מען אנגעהויבן דאוועננען מעריב. דער הייליגער רבי ר׳ הערש האט געדאוונט מיט׳ן עולם אין בית המדרש, און ווען מען האט געהאלטן ביי ספירת העומר, האט ער געציילט די ספירה בקול רעש גדול, מיט א געוואלדיגע התלהבות און מיט אן אש קודש. כאטש זיי זענען שוין געשטאנען היבש ווייט, האבן זיי געהערט דאס גאנצע ציילן, און דער הייליגער ייטב לב איז שטארק נתפעל געווארן דערפון.

האט אים זיין מחותן, רבי אליעזר דזשיקאווער, געזאגט: ״מחותן, וואס זענט איר אזוי נתפעל פון דעם? ער, דער הייליגער רבי ר׳ הערש, איז דאך אויסגעפרואווט געווארן מיט צען נסיונות פונקט ווי אברהם אבינו, און ער איז אלע בייגעשטאנען - ועמד בכולן! עס זענען אדורך אויף אים שווערע ענינים, און ער האט אלעס מקבל געווען באהבה ובשמחה; איז דען א וואונדער אז ער קען אראפלייגן אזא ספירה ציילן?!״

איר הערט, הייליגע לעכטיגע אידישע קינדער? בשעת א נסיון איז עס זייער שווער. א נסיון איז ביטער, עס איז א גיהנום. דער יצר הרע לייגט נאך אריין אסאך ביטערקייט, ער שיט זאלץ אויף די וואונדן און פארמאכט אונזערע אויגן מיר זאלן נאר זען חושך ואפילה, נעפל און שווארצע וואלקענס. אבער הייליגע לעכטיגע אידישע קינדער, דאס איז נאר פאר די קורצע צייט וואס עס נעמט צו זיין א ״עומד בנסיון״. איינמאל מען שטייט איבער דעם נסיון, איז ״שכרו הרבה מאוד על פי פעלו״, עס איז לא יאומן כי יסופר דער שכר פון ביישטיין א נסיון, סיי ברוחניות און סיי בגשמיות, בין אדם למקום ובין אדם לחבירו, בעולם הזה ובעולם הבא.

זיך צוגרייטן צום נסיון און פארשטיין די דמיון פונעם יצר הרע

הייליגע לעכטיגע אידישע קינדער, מיר דארפן אסאך רעדן, טראכטן, הארעווען און זיך צוגרייטן, כדי ווען עס קומט אן עת נסיון זאלן מיר האבן די כוחות עס בייצושטיין. מיר זאלן שטענדיג האבן פאר די אויגן די געוואלדיגע רווחים, די מיליאנען און טריליאנען אין רוחניות און גשמיות וואס מען זאמלט אן און מען לייגט אוועק אין "אוצר המנוצר" דורך דעם וואס מען איז עומד אין שווערע און ביטערע נסיונות. מען זאל וויסן אז דאס וואס עס זעט אויס שווער איז באמת נישט שווער; עס איז נאר א דמיון, אן אויג-פארבלענדעניש פונעם יצר הרע וואס מאכט עס שפירן ווי גיהנום אדער ווי איוב'ס יסורים.

אפטמאל שפירט א מענטש אז ער האט נסיונות וואס אפילו די אבות הקדושים אדער גרויסע צדיקים האבן נישט געהאט. דאס זענען אלץ מחשבות היצר. דער יצר הרע לייגט אריין די אלע מחשבות - וואס זענען אמאל אויס ווי גוטע אדער אפילו הייליגע מחשבות - נאר מיט איין ציל: ער וויל דער מענטש זאל אונטערברעכן. ער פארגינט דיר די "הייליגע" מחשבות, אבי דו זאלסט אויפגעבן.

הייליגע לעכטיגע אידישע קינדער, מען דארף לערנען אמונה, רעדן אמונה, טראכטן אמונה און זיך קאכן אין אמונה. מען דארף עס אריינקריצן אין די אברים און גידים, עס אריינלייגן אין אונזער דם התמצית, אז עס זאל זיך גיסן מבית ומבחוץ. מען זאל זיין ארומגענומען מיט אמונה און גלייבן אז עס איז גוט און נישט שווער, און אלעס איז נאר אן אויג-פארבלענדעניש.

מען זאל געדענקען דעם שכר און די גרויסע רווחים וואס דאס ברענגט; דאס האלטן פאר די אויגן וועט געבן כח. אבער דער עיקר איז אמונה - אונזער גאנצער כח איז אמונה איינעם אייבערשטן און זיך מבטל זיין צו אים.

כל עכבה לטובה: וויאזוי עכבות בויען אויף אונזער אמונה

עס האט דערציילט א איד, הרב החסיד רבי ליפא אבראמאוויטש פון אנטווערפן, אז איינמאל האט ער געוואלט אריינגיין זיך מזכיר זיין פאר'ן הייליגן צדיק רבי יאנקעלע פון פשעווארסק זכר צדיק וקדוש לברכה. היות ער האט נישט געהאט קיין צייט ארויסצוגיין פונעם געשעפט אויף א לאנגע וויילע, האט ער געפרעגט דעם גבאי ווען אינמיטן טאג מען קען קומען און תיכף אריינגיין. האט אים דער גבאי געזאגט: "קום מארגן נאך שחרית, דעמאלטס וועסטו קענען גראד אריינגיין." ער איז טאקע אנגעקומען, אבער פונקט יענעם טאג האט זיך דאס דאוונען פארצויגן, און ווען מען האט געענדיגט האט ער שוין נישט געקענט ווארטן וויל ער האט געמוזט זיין אין געשעפט.

שפעטער איז ער נאכאמאל צוריקגעקומען, אבער דער הייליגער צדיק איז געווען פארנומען מיט עפעס אנדערש, און אזוי האט זיך עס אפגעשטופט נאכאמאל און נאכאמאל. ביז דער גבאי האט אים געזאגט: "דער רבי וועט היינט אויפנעמען דעם עולם ביינאכט, קום און זיי דער ערשטער, וועסטו גראד קענען אריינגיין." ער איז אנגעקומען פונקט אין דער ריכטיגער צייט און געשטאנען גרייט ביים טיר, אבער פלוצלינג האט זיך איינער אריינגעשטופט און איבערגעהיפט זיין רייע.

די רעבעצין האט דאס געזען. זי האט מיטגעהאלטן דורכאויס דעם גאנצן טאג ווי ער ווערט כסדר אפגעשטופט, האט זי געזאגט פאר'ן הייליגן רבי יאנקעלע: "דאס איז נישט קיין יושר! עס האט נישט קיין פשט! א איד קומט צופרי, קומט אינמיטן טאג, נאכאמאל און נאכאמאל, ער ווערט כסדר אפגעשטופט, און דא שטופט זיך איינער אריין פאר אים."

האט רבי יאנקעלע געענטפערט: "דער איד, רבי ליפא אבראמאוויטש, דארף דאך האבן א גרויסע ישועה. קען איך דען פועל'ן פאר אים א ישועה? נאר וואס דען? ער האט אמונת חכמים. יעדעס מאל וואס ער גייט און קומט צוריק, ווערט ביי אים די אמונת חכמים שטערקער. און וואס שטערקער זיין אמונת חכמים איז, אלס גרינגער וועט זיין צו פועל'ן פאר אים א ישועה."

די ישועה קומט שנעלער דורך שטארקן די אמונה

איר הערט, הייליגע לעכטיגע אידישע קינדער? א קל וחומר בן בנו של קל וחומר מיט'ן הייליגן באשעפער: וואס מער א

מענטש שפירט אז ער ווערט אפגעשטופט און אז זיינע ישועות שלעפן זיך, זאגט דער הייליגער ר' יענקעלע, אז דאס בויעט אויף די אמונה. עס ברענגט נאך אמונה און נאך אמונה, און וואס מער אמונה א מענטש האט און וואס מער אמונה עס קומט אריין, אלס מער, שנעלער און גרעסער איז די ישועה הגדולה.

עיכובים... מען קען טייטשן אז דאס איז דער פשט פון "כל עכבה לטובה". וואס מער עכבה עס איז דא, אלס מער אמונה איז דא. וואס מער נסיונות, יסורים און שווערigkייטן, און וואס מער א זאך שלעפט זיך, אלס מער אמונה בויעט זיך אויף, און דאס ברענגט גרעסערע און גרעסערע ישועות.

די זעלבע זאך איז ווען עס שלעפט זיך אמאל דאס האבן קינדער, שידוכים, פרנסה אדער נחת – אזויפיל זאכן וואס א מענטש שפירט אז ער דארף האבן און עס דארף שוין אנקומען, אבער עס שלעפט זיך און עס איז נאכנישט דא. עס גייען אדורך טעג, וואכן, חדשים און יארן, אבער די אמונה בויעט זיך דעמאלטס אויף דאס מערסטע. דאס אליין איז די גרעסטע ישועה, הייליגע לעכטיגע אידישע קינדער.

דן זיין לכף זכות און שווייגן: לאזן דעם באשעפער פירן די מלחמה

אן אייניקל האט פארציילט א הפלא'דיגע מעשה: עס איז געווען סוף ימיו פונעם הייליגן ר' יענקעלע, ער איז געווען זייער שוואך און שוין כמעט נישט געריידט. שבת פאר ראש השנה האט מען געדאוונט שחרית ביי אים אין שטוב, און זיין זון, דער היינטיגער פשעווארסקער רבי ר' לייבוש שליט"א, איז אויך דארט געווען. צווישן שחרית און קריאת התורה האט מען געמאכט א הפסקה אויף קידוש.

פלוצלינג האט זיך ר' יענקעלע אנגערופן ווארט ביי ווארט: "איך זיץ און איך בין דן די גאנצע וועלט לכף זכות, לכף זכות, לכף זכות." און ער האט צוגעענדיגט: "און דער הייליגער באשעפער זיצט און ווארט אויף דעם."

עס איז געווען א געוואלדיגע חידוש, ווייל ר' יענקעלע האט בכלל ווייניג גערעדט, און אזעלכע ווערטער האט ער מסתמא קיינמאל נישט געזאגט. אפילו זיין זון, דער היינטיגער פשעווארסקער רבי זאל זיין געזונט און שטארק לאריכות ימים ושנים טובים, האט זיך מוראדיג געוואונדערט אויף די ווערטער.

ער צייכנט אן אז אין בני יששכר שטייט, אז מען פסק'נט גארנישט אויבן אין הימל נאר לויט ווי מען פסק'נט דא אונטן אין בית דין של מטה.

הייליגע לעכטיגע אידישע קינדער, דאס זענען געווען פון די לעצטע ווערטער וואס דער הייליגער רבי יענקעלע האט געזאגט אויף דער וועלט: "איך זיץ און איך בין דן די גאנצע וועלט לכף זכות... און דער אייבערשטער ווארט אויף דעם." אוודאי קענען מיר זיך נישט מדמה זיין צו צדיקים, אבער דער אייבערשטער ווארט אז יעדער איד זאל מלמד זכות זיין אויף זיינע קינדער.

דער אייבערשטער וויל אז אויף דער וועלט זאל מען נאר רעדן גוטס – גוטס אויף זיך, אויף דער משפחה און אויף אלע אידישע קינדער. אפילו אויף די אידן וואס טוען דיר ווי אדער זענען דיך מצער, ווייל דער אייבערשטער וויל דו זאלסט גלייבן אז קיינער קען דיר נישט ווי טון אדער שלעכטס טון. נישט דיינע עלטערן, נישט דיינע קינדער, נישט קיין מחנכים, שכנים, בני משפחה אדער חברים. קיינער נישט. נאר דער אייבערשטער טוט אלעס, דאס איז אונזער אמונה.

דער יצר הרע פארבלענדט אונזערע אויגן און מאכט אונז אויסקוקן ווי יענער טוט אונז שלעכטס, יענער בארעדט אדער זאגט לשון הרע. אבער באמת טוט קיינער גארנישט. סייג לחכמה שתיקה – שווייג!

ווייסטו וואס עס שטייט אין די תורה? "ה' ילחם לכם ואתם תחרישון." אז דו וועסט שווייגן, וועט דער אייבערשטער פירן דיין מלחמה. דער הייליגער באשעפער וועט שוין פארטרייבן אלע מניעות און עיכובים. א מענטש דארף

קיינמאל נישט האלטן קיין מלחמה אליין, ווייל "ה' איש מלחמה ה' שמו" – דער באשעפער פירט שוין אלע מלחמות.

אמת'ע שמחה קומט נאר דורך בטחון

א מענטש דארף זיך מכניע זיין צום אייבערשטן, אים ליב האבן און זיך פרייען מיט אים און מיט אידישע קינדער מתוך שמחה ונחת. מען דארף מלמד זכות זיין אויף אידן, זען גוט, רעדן גוט, טון גוט, און גלייבן אז עס איז געווען גוט, עס איז גוט און עס וועט זיין גוט.

אין ספר "עבודת פנים" פון רבי אהרן יוסף לוריא זצ"ל ברענגט ער, אז דער עיקר מדת השמחה איז וועו א מענטש באקומט שמחה דורך בטחון אין די חסדים פונעם אייבערשטן – נישט וועו מען זעט אדער שפירט עס אפן, נאר א שמחה וואס קומט פון אמונה. דער עיקר בטחון איז וועו א מענטש שפירט אז ער ליגט אויף די הענט פונעם אייבערשטן, ער איז אינגאנצן אנגעלאנט און דארף אליין גארנישט טון. ווי הושע הנביא זאגט: "ואנכי תרגלתי לאפרים קחם על זרועותיו."

וויאזוי קען א מענטש מבחין זיין ביי זיך צי ער האט ריכטיגע בטחון? וועו עס ברענגט אים שמחה. בטחון וואס ברענגט נישט קיין שמחה איז א סימן אז עס איז נישט קיין עכטע בטחון, ווייל דער יסוד פון שמחה איז בטחון.

ער טייטשט מיט דעם דעם פסוק: "ואלה תולדות יצחק בן אברהם." יצחק איז מרמז אויף שמחה. דער סימן פון עכטע שמחה איז אז עס ברענגט עבודת השם און נאנטקייט צום אייבערשטן. וועו פאסירט דאס? וועו מען איז א "בן אברהם", וועו די שמחה ווערט געבוירן פון אברהם – פון דער מדת הבטחון און חסד וואס אברהם אבינו האט געהאט, ווי עס שטייט: "והאמין בה' ויחשבה לו צדקה." פון דעם ווערט געבוירן א "יצחק", אן ענין פון שמחה.

אבער אויב די שמחה איז נישט געבויעט אויף בטחון, נאר עס איז א חיצוניות'דיגע שמחה פון גשמיות אדער אנדערע זאכן, איז עס א שמחה וואס הענגט אן א זאך, און וועו יענע זאך ווערט בטל, ווערט די שמחה אויך בטל. רוחניות אבער איז נצחי, עס ווערט קיינמאל נישט בטל, דעריבער קען די שמחה וואס קומט פון אמונה אויך קיינמאל נישט בטל ווערן.

עס שטייט ווייטער אין פסוק: "אברהם הוליד את יצחק." עס איז דאך לכאורה א דאפלטע לשון? נאר דער "עבודת פנים" זאגט אז דער פסוק רעמזט אונז: די פירות פון בטחון איז שמחה. דער סימן אז עס איז אן עכטע בטחון איז וועו עס געבוירט שמחה. א מענטש קען זיך אמאל נארן און מיינען אז ער האט שוין בטחון, אבער וועו ער זעט אז די ישועה פארזאומט זיך, הייבט ער אן ווערן שוואך אין זיין בטחון. ער הייבט אן טראכטן: "אפשר וואלט איך געדארפט אנדערש טון?" ער האט תרעומות אויף זיך אדער אויף אנדערע און מאכט שכלי'דיגע חשבונות – דאס איז א סימן אז ער האט נאכנישט קיין עכטע בטחון.

אבער טאמער א מענטש איז שטענדיג בשמחה, תמיד, תמידים כסדרן אן קיין הפסק – אפילו וועו ער זעט נאכנישט די ישועה איז ער נאך אלץ בשמחה – איז דאס א סימן אז ער האט עכטע בטחון. וועו א מענטש האט די ריכטיגע שמחה און דעם ריכטיגן בטחון, אפילו וועו דער אייבערשטער שיקט אים נאכנישט די ישועה וואס ער בעט, אבער ער לעבט ווייטער מיט אמונה און בטחון, דעמאלטס פארדינט ער די ריכטיגע שמחה. "בו בטח לבי ונעזרתי" – מיט וואס איז ער געהאלפן געווארן? זאגט דוד המלך אין תהלים כ"ח: "ויעלז לבי", אז איך בין געבליבן מיט די שמחה.

דער חילוק צווישן גשמיות'דיגע שמחה און נצחיות'דיגע שמחה

ער ברענגט דא ארויס א געוואלדיגע רעיון! וועו א מענטש איז בשמחה ווייל ער האט קינדער, איינמאל די קינדער טשעפענען אים, איז ער שוין נישט בשמחה. וועו א מענטש איז בשמחה ווייל ער האט געלט, איינמאל דאס געלט גייט נישט גוט, איז ער שוין נישט בשמחה. וועו א מענטש איז בשמחה ווייל ער האט א הויז, אויב עס מאכט זיך א פראבלעם מיט'ן הויז, איז ער שוין נישט בשמחה. וועו א

מענטש איז בשמחה ווייל ער האט צו עסן, אויב דאס עסן שטימט נישט מיט אים, האט ער שוין נישט קיין שמחה.

מה שאין כן ווען א איד איז בשמחה ווייל ער האט אמונה און בטחון, ווייל ער פארלאזט זיך אויפ'ן אייבערשטן, ווייל ער גלייבט אין "טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו", ווייל ער גלייבט אז "מה' מצעדי גבר כוננו", ווייל ער גלייבט אז "אין עוד מלבדו" און אז דער באשעפער "עשה לי כל צרכי" – דאס איז זיין שמחה! דאס איז די אמונה און בטחון. מיט "פנים מאירות" און א ביטול הרצון צום רצון השם, איז א מענטש שטענדיג בשמחה. די שמחה גייט קיינמאל נישט אוועק. עס איז נישטא קיין שום זאך אין די וועלט וואס קען אוועקנעמען די שמחה, ווייל דאס איז נצחי, דאס האלט זיך, און דאס לאזט קיינמאל נישט נאך. עס איז א מורא'דיגע טייטש: "בו בטח לבי" – איך האב זיך פארזיכערט אינעם אייבערשטן און געהאט בטחון, "ונעזרתי" – און איך בין געהאלפן געווארן. מיט וואס ביסטו געהאלפן געווארן? "ויעלז לבי" – אז איך פריי מיך און איך לעב בשמחה. איך בין נישט בשמחה צוליב קיין שום סיבה, נאר פאר דעם אליין ווייל איך האב אמונה און בטחון; דאס איז וואס מאכט מיך פרייליך. "ואלה תולדות יצחק בן אברהם" – אויב דער "יצחק", די שמחה, קומט פון "אברהם" (אמונה), דעמאלטס איז עס א שמחה אמיתית; דאס איז די אמת'ע שמחה וואס האט א קיום און האט נישט קיין הפסק.

זאל דער הייליגער באשעפער העלפן מיר זאלן אלע זוכה זיין צו די ריכטיגע אמונה, צו דעם ריכטיגן בטחון, און צו די ריכטיגע שמחה – שמחת הגוף, שמחת הנפש, און שמחת הנשמה. מיר זאלן אלע זיין נאנט צום אייבערשטן און זוכה זיין צו כל מיני ישועות און צו א ליכטיגקייט תמיד, אמן כן יהי רצון.